

FOTO: andriano_cz / istockphoto

Vill du sälja din röst?

Var femte ung svensk mellan 18 och 29 år kan tänka sig att sälja sin röst för en mindre summa pengar. Var fjärde ung svensk tycker inte att det är så viktigt att de får leva i en demokrati men tycker att det vore bra om Sverige styrdes av en "stark ledare som inte behöver bry sig om riksdagen eller allmänna val". Det är några av slutsatserna i senaste World Values Survey.

– Jag är rädd för utvecklingen i Sverige, säger Staffan I Lindberg, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, som genomförde undersökningen.

Men han ser en möjlig lösning.

Skulle du kunna tänka dig att sälja din röst mot en gåva eller en mindre summa pengar? Staffan I Lindberg som engagerat sig mycket i demokratiprojekt i några av världens på området mest eftersatta länder ställde frågan på skämt till några svenska ungdomar och blev förvånad över svaret. Men det var inga slumpartade svar, vilket visar sig i den omfattande World Values

Survey-undersökningen. Intervjuerna genomfördes år 2011, men senare studier bekräftar resultatet som även kan ses på andra platser i västvärlden.

– Jag önskar att jag kunde säga att det blivit bättre, men tyvärr blev undersökningen lite utav en profetia som delvis införlivades med valet av Donald Trump, säger Staffan.

Han tycker inte att attityderna ska ses som ett tecken på ointresse utan snarare som ett tecken på att samhället blivit ett elitprojekt.

– Det som är allvarligt i samhället är att segregeringen ökar. De som slås ut tappar incitament för att stödja systemet – "det är ju ändå skit samma". Om man studerar deras svar står det klart att de känner ett utanförskap. De upplever att de har taskig utbildning och att de inte har en chans. Det politiker säger och gör saknar betydelse eftersom det ändå inte påverkar den här gruppens situation. Då spelar demokratin ingen roll och de kan lika gärna sälja sin röst för att åtminstone få någonting för den.

Han pekar ut utbildningspolitiken som en starkt bidragande faktor till den ökade segregeringen.

– Det skedde många förändringar under 1990-talet. Vi gick från folkhemstanken där alla skulle ha samma förutsättningar till ett samhälle som bygger på individualism och valfrihet. Det här är den första generationen som växte upp med fria skolval, säger Staffan och fortsätter:

– Valfrihet är jättefint, men tyvärr fungerar det inte så bra när det gäller fria skolval. Det är inte som att köpa korv. Förespråkarna för systemet hävdar att dåliga skolor konkurreras ut och försvinner, men det stämmer inte – skolor med dålig kvalitet fortsätter ju att finnas och den svenska demokratin riskerar att gå en mörk framtid till mötes om denna utveckling får fortsätta. Vill vi återupprätta ungas tro på demokrati är det första vi måste göra att låta staten ta över ansvaret för skolan, avslutar Staffan I Lindberg.

TEXT: PER STRÖMBRO